

Л.О. Чуйко, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)
С.В. Сорокіна, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)
В.О. Акмен, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

АНАЛІЗ НАЦІОНАЛЬНИХ СИСТЕМ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕД

Сучасний етап характеризується для України постійним зростанням обсягів та розширенням масштабів міжнародної торгівлі, ускладненням та посиленням динаміки торговельних процесів, посиленням вимог міжнародних організацій щодо забезпечення вільного доступу іноземних товарів на внутрішні ринки та зниженням національних торговельних бар'єрів. Відбувається поглиблення інтеграції міжнародних вимог в національну практику регулювання зовнішньоекономічної діяльності України. Тому аналіз національних систем митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності є актуальним завданням.

Слід сказати, що діяльність державних органів по регулюванню ЗЕД здійснюється практично у всіх країнах світу, але її масштаби, форми і методи, конкретні цілі і завдання визначаються кожною країною, виходячи з її масштабів, положення в сучасному світі, зовнішньої і внутрішньої політики держави. Кожна країна має певні особливості в регулюванні ЗЕД. Особливістю сучасних національних систем регулювання зовнішньоекономічної діяльності є їхній комплексний характер, що виявляється у використанні різноманітних інструментів регулювання, які взаємодіють і взаємодоповнюють один одного, а саме: економічного та адміністративного регулювання, а також валютно-фінансових заходів. Основними інструментами митної політики є заходи у сфері митного оподаткування: тарифні (мити) та нетарифні (акцизний збір, податок на додану вартість) регулятори. Тому однією з головних складових митної політики є тарифна політика держави – централізований комплекс заходів, спрямованих на формування тарифної системи, вироблення ефективного механізму застосування різних видів мита та податків при регулюванні зовнішньоекономічної діяльності. При цьому з'ясовано, що ефективність застосування митно-тарифного механізму або окремих митно-тарифних заходів залежить від існуючого в державі нормативного порядку та правил митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Як показує практика, основною метою митного регулювання в державі є економічні інтереси, які в свою чергу забезпечують:

- захист національного ринку і стимулювання розвитку національної економіки;
- сприяння структурній перебудові національного господарства та реалізації завдань економічної політики держави;
- використання інструментів митного контролю як засобу регулювання товарообміну і виконання інших завдань економічної політики на території країни;
- участь у реалізації торгово-політичних завдань із захисту національного ринку.

Митно-тарифні відносини стимулюють розвиток національної системи господарювання та позитивно впливають на стабілізацію національної економіки, так як прискорюючи або стримуючи іноземну конкуренцію, стимулюючи або перешкоджаючи процесу іноземного інвестування, захищаючи національного товаровиробника чи національний ринок, вони сприяють підвищенню ефективності вітчизняного виробництва. Від розвитку митно-тарифних відносин залежить поглиблення економічних зв'язків на світовому ринку.

Слід також враховувати той факт, що сучасна політика регулювання зовнішньоекономічної діяльності України спрямована не на довгострокову перспективу, а на пошук шляхів виходу із кризових ситуацій, тому така політика часто не дає позитивних результатів. У зв'язку з цим, методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності повинні удосконалюватися. За допомогою зміни їх рівня держава матиме можливість змінювати характер імпорту і експорту в потрібних напрямках. В таких умовах актуалізується потреба підвищення ефективності зовнішньоекономічної політики в сфері забезпечення невідкладного реагування на зовнішні загрози та оперативної протидії можливим негативним наслідкам таких загроз, в напрямку посилення забезпечення економічних інтересів держави й максимального врахування в національній системі регулювання міжнародних правил та вимог. Реалізація цих вимог пов'язана з певними потенційними загрозами забезпеченню національних інтересів України.

Таком чином, всі процедури по переміщенню товарів є областю митного регулювання, і забезпечують інтереси держави та її громадян, визначені внутрішнім законодавством країни. Тому удосконалення нормативно-правової бази та технологічної оснащеності митних органів має велике значення, адже саме це береться за основу у питаннях організації, порядку проведення та обліку зовнішньоекономічних операцій.